Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta" ese în fiecare di
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22. etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 108. Brașovŭ, Lunĭ, Marțĭ 15 (27) Maiu 1890.

Brașovŭ, 14 Maiu st. v.

In dilele trecute, foile unguresci înebuniseră de bucuriă, că în Szentes, în Țéra ungurésca, s'a întemeiatŭ o filială a Kulturegyletului ardelénŭ.

Bucuria lorŭ era isvorîtă cu deosebire din vorbele rostite de unŭ kulturegyletistŭ, între pahare, căci bine sĕ notămŭ, paharele nu lipsescŭ dela nicĭ unŭ tămbălăŭ kulturegyletistŭ, fiă elŭ câtŭ de microscopicŭ.

A disŭ adecă „patriotulŭ" amintitŭ că: „fața cu nisuința, a cărei lozincă e Dacoromânia până la Tisa, ei, „patrioții" — adăpațĭ cu principiile lui Kossuth, care, precum a mărturisitŭ în camera deputațilorŭ din Pesta deputatulŭ Stefan Tisza, culminéză în *detronare* — au voitŭ cu Kulturegyletul lorŭ sĕ facă sĕ pĕtrundă o altă nisuință, a cărei lozincă e: „Kulturegyletulŭ maghiarŭ ardelénŭ până la Tisa". Ér președintele reuniunei, fișpanulŭ Gabrielŭ Bethlen, a mai adausŭ, că „Kulturegyletulŭ nu este numai o afacere ardelénă, ci o afacere generală a țĕrii, căcĭ în părțile nordice, vestice și sudice ale țĕrii domnescŭ totŭ asemenea stărĭ rele, ca și acelea ce le combate Kulturegyletulŭ maghiarŭ ardelénŭ".

Va înțelege orĭ-cine alusiunea ce a făcut'o fișpanulŭ kulturegyletistŭ, căruia i-ar ședé multŭ mai bine, decă șĭ-ar vedé de administrația de modelŭ din pașaliculŭ sĕu, decâtŭ sĕ agite mereu în contra națiunilorŭ nemaghiare.

Va înțelege prin urmare orĭ și cine și bucuria foilorŭ unguresci, cărora li-s'au gâdilitŭ până la nebuniă nervii spasmodicĭ ai șovinismului.

E vorba de a înțeleni kulturegyletismulŭ pe ruinele naționalității române, germane, slovace și sêrbescĭ din acestŭ statŭ.

Nisuința Românilorŭ, de a'șĭ apĕra, susținea și desvolta limba și naționalitatea lorŭ până la Tisa, e lozinca „Dacoromâniei", precum aceeșĭ nisuință a Germanilorŭ, Slovacilorŭ și Sêrbilorŭ e lozinca „pangermanismului, panslavismului și pansêrbismului!"

Și de aceste nedemne apucăturĭ se servesce și regimulŭ în toțĭ pașii sĕi fața cu națiunile nemaghiare, când e vorba de a-le submina temelia esistenței lorŭ naționale.

Astfel totŭ foile unguresci ne-au surprinsŭ în dilele trecute cu scirea, că din pricina „propagandei panslaviste" se vorŭ schimba câțiva fișpanĭ în comitatele Țĕrei unguresci de susŭ, adecă în comitatele slovace, pentrucă „patrioticulŭ" și „părintesculŭ" regimŭ, pe care'lŭ dóre inima de țĕră, vedĭ Dómne, ca pe uliulŭ de puii closcei, n'ar fi mulțămitŭ cu purtarea lorŭ fața cu „mișcarea panslavistă."

Și în ce constă acéstă mișcare, ce a băgatŭ în spaimă pe „puterniculŭ" regimŭ unguresců, încâtŭ sĕ 'șĭ pensioneze pe ciracii sĕi?

In aceea, că Slovacii nu voescŭ odată cu capulŭ sĕ li-se impună preoțĭ, carĭ suntŭ uneltele regimului; ba au „cutezatŭ" sĕ candideze pe unŭ omŭ alŭ lorŭ, cu durere de interesele culturale și naționale ale poporului slovacŭ, ca superintendentŭ. Astea pentru „liberalulŭ și constituționalulŭ" regim suntŭ „mișcărĭ panslaviste!"

„Au cugetatŭ domnii — scrie unŭ Slovacŭ din Turoțŭ St.-Mărtinŭ — că Slovacii nu mai esistă, decă nu mai au școle și nu suntŭ representațĭ în dietă. Dér ce nu s'a întêmplatŭ, sĕ se întêmple de aci înainte, așa 'șĭ gândescŭ domnii din Budapesta, și șoviniștii vorbescŭ despre pensionarea a patru fișpanĭ, carĭ n'au fostŭ destulŭ de energicĭ în îngenunchiarea Slovacilorŭ. O Dómne! Ce sĕ se mai întêmple? Ce mijlóce vorŭ mai întrebuința, ca sĕ mai mărĕscă suferințele și sĕ mai îngreuieze sórtea poporului nostru? Cei patru fișpanĭ șĭ-au datŭ tóte silințele, ca sĕ facă sĕ dispară poporulŭ nostru, dér nu lĭ-a succesŭ lorŭ și nu le va succede nicĭ altorŭ fișpanĭ. Schimbândŭ domnii din Budapesta persónele, nu se va schimba de locŭ sórtea nóstră și nicĭ lorŭ nu le va folosi multŭ acéstă schimbare. Dér e caracteristicŭ, că fișpanii caută sĕ ocupe terenŭ și în biserica evangelică și voescŭ cu ajutorulŭ șoviniștilorŭ sĕ silĕscă pe poporulŭ nostru a se lăpĕda de Dumnedeu și a adora idolĭ. Ei bine, așa de adêncŭ încă n'a decădutŭ poporulŭ nostru, ca în biserică sĕ primĕscă poruncĭ dela șoviniștĭ și fișpanĭ. Pe tĕrêmulŭ politicŭ nu ne ajungŭ puterile nóstre, d'a pune stavilă volniciilorŭ; din contră în biserică avemŭ încă atâtă putare morală, ca sĕ ne apĕrămŭ."

Aceste rêndurĭ, în care se oglindéză suferințele Slovacilorŭ, ne arată în modulŭ celŭ mai lămuritŭ în ce constă „mișcarea panslavistă", care a făcutŭ pe „puternicii" din Pesta sĕ'șĭ încrunte sprâncenele și sĕ se gândéscă la nouĕ mijlóce de a persecuta și terorisa pe poporulŭ slovacŭ.

Ceea ce a făcutŭ cu Slovacii, vrea regimulŭ sĕ facă și cu Românii, cu Germanii și cu Sêrbii. Și în acéstă lucrare de distrugere, Kulturegyletulŭ, sprijinite de regimŭ și conduse de fișpanĭ, se svêrcolescŭ a'șĭ avea și ele partea lorŭ.

Décă poporulŭ slovacŭ, aprópe despoiatŭ de inteligență, n'a pututŭ fi despoiatŭ de limba și naționalitatea sa, și are încă puterea morală de a și-le apĕra prin biserica lorŭ, apoi cum credŭ piticoții, că vorŭ isbuti cu uneltirile lorŭ sĕ îngenunche pe Românĭ, Germanĭ și Sêrbĭ, carĭ au o inteligență numĕrósă și națională? Cum credŭ piticoții, că aceste națiunĭ îșĭ vorŭ renega trecutulŭ lorŭ gloriosŭ și cultura lorŭ națională, care le-a strecuratŭ printre vécurile de rĕstrițe și le dă puterea de a înfrunta orĭ-ce vijelii?

Nu vorŭ ajunge nicĭ regimulŭ, nicĭ kulturegyletiștii sĕ ridice monstrulŭ numitŭ kulturegyletismŭ pe ruinele naționalității popórelorŭ nemaghiare, căcĭ apa trece, petrile rĕmânŭ, și ca apa vorŭ trece și uneltirile lorŭ!

## Conferința din Sătmarŭ.

### Protocolulŭ

**luatŭ în conferința generală a Clerului gr. cat. românŭ din Archidiaconatulŭ părțilorŭ sătmărene ingremiate diecesei oradane, ținută la 20 Maiu 1890 în cetatea liberă Satu-mare. Presențĭ subscrișii.**

*Obiectŭ*: a) cestiunea gimnasiului de Beiușŭ, b) scólele dela Nirŭ, c) ordinațiunea ministerială din 26 Febr. 1890, d) asilurile de băiețĭ.

*Pertractare.*

*I.* Presidiulŭ prin o cuvêntare binenimerită espune scopulŭ convocării acestei conferințe, și salutândŭ în modŭ cordialŭ pe cei presențĭ, propune alegerea a 2 notarĭ, și declară ședința de deschisă.

Conferința se constitue sub presidiulŭ *Rev. D. Ciriacŭ Barbulŭ*, vicariu foraneu, alegêndŭ 2 notarĭ *ad hoc* în persónele lui *Ludovicŭ Marcușiu*, preotŭ în Madarasŭ, și *Augustinŭ Egri*, parochŭ în Dindileagŭ.

*II. ad. a) Cestiunea gimnasiului de Beiușŭ.* Protopopulŭ Gavrilŭ Lazarŭ presentéză unŭ proiectŭ de resoluțiune.

Conferința primesce proiectulŭ de resoluțiune, în care *se cere în celŭ mai scurtŭ timpŭ sinodŭ*, și se alătură protocolului sub ·/., — însĕ trei protopopĭ, Ciriacŭ Barbulŭ, Samuilŭ Szabó, Georgiu Ardeleanŭ escepționéză pasagiulŭ din memorandŭ referitorŭ la apelată — la casŭ de neprimire din partea P. V. Ordinariatŭ.

*III. ad. b) Scólele dela Nirŭ.* Conferința vĕdêndŭ amenințate școlele nóstre confesionale în fundamentŭ, și deosebitŭ scólele din N. Aciadŭ, N. Adonĭ și S. Georgiu-Abranĭ cuprinse de altmintrea și în memorandulŭ conferinței:

Conferința în hotărîrea sa spre a sana rĕulŭ amenințătorŭ asemenea nu

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(3)

## Paulŭ Sudram.

Novelă, de *H. Tharau*, trad. lib. de Julia.

III.

Intr'o modernă esposițiă de piese de artă, carĭ se dau așa de desŭ peste anŭ în uriașa capitală, se aflau mai multe dame și domnĭ contemplândŭ o grupă de marmoră, care era unŭ felŭ de „pièce de resistance" și care diua atrăgea o mulțime de admiratorĭ în galeria de artă.

Grupa era numită în catalogŭ „unŭ studiu", însemnare, prin care unŭ artistŭ s'a îndatinatŭ a-o numi astfelŭ din complesanță, fiind-că nu voesce s'o spună curatŭ, ci lasă fantasiei privitorului sĕ înțelégă séu nu intențiunea lui . . . . . . . . . . . . . .

Pe unŭ țĕrmurŭ, unde apa spumegósă abia îi atingia piciorulŭ, sta o figură femeiască, mai multŭ copilă decâtŭ jună. Rochia-i simplă și încrețită îi ajungea numai până la pulpe și'i arăta sburdalnica mișcare de-a păși înainte. Peste unŭ corsetŭ scurtŭ era legată o'o năframă ușóră, ce-i acoperia pieptulŭ, de sub care se înălța liberŭ grumadulŭ subțire. Acesta, precum și capulŭ, îi era întorsŭ îndĕrĕtŭ. Pĕrulŭ, ce-i părea puținŭ resfiratŭ peste frunte, îi era sucitŭ în ceafă după moda grecéscă. Mânecile largĭ ale cămășii îi ajungeau pănă'n cóte și'i lăsa brațulŭ descoperitŭ. Mâna stângă îi sta apăsată ușorŭ pe peptŭ, éră drépta'i atârna în josŭ, ținêndŭ în ea unŭ buchetŭ de mărgăritărele.

După acéstă figură, de înălțimea capului, în vestminte lungĭ plutitóre, sta unŭ ângerŭ. Și elŭ părea, că merge, deși cu pașĭ mai puținŭ pripițĭ, ca tînĕra copilă, care'i mergea înainte. Elŭ părea, ca și când ar rĕspunde la o întrebare, ce o cetia de pe fața întórsă către elŭ. O seriositate blândă, o atențiune sfântă era inprimată pe trăsurile lui. Cu o mână arăta la vêrtegiulŭ dela piciórele ei, éră cealaltă o ținea înainte ridicată în susŭ.

Publiculŭ s'a grăbitŭ a interpreta în diferite modurĭ intențiunea artistului. Unii vedeau în totulŭ o alegoriă: frumósa copilă diceau ei, că representă inocența juneții, ér ângerulŭ consciința, care în forma unui mentorŭ cerescŭ avea s'o apere de periculele ce-i stau înainte. Alții din contră credeau a recunósce în elŭ unŭ trimisŭ alŭ morții, care voesce sĕ ducă pe tinera creatură într'o esistență cu multŭ mai fericită, înainte de-a se fi aruncatŭ în viforósele valurĭ ale vieții. Éră alții îșĭ reaminteau în acéstă grupă avêntulŭ uneia dintre poesiile lui Longfelov.

Cea mai mare parte însĕ era de părerea, că Paulŭ Sudram în opera sa a datŭ viéță portretului unicei sale copile, o afirmațiune, care cu atâtŭ mai multŭ dobêndia credĕmêntŭ, cu câtŭ era cunoscutŭ, că grupa nu-i de vêndare și că artistulŭ numai la stăruința mai multorŭ adunărĭ artistice fu înduplecatŭ s'o espună în publicŭ, și și atuncĭ numai pe vre-o câteva dile.

Publicului însĕ'i plăcea sĕ ridice vĕlulŭ, cu care unŭ spiritŭ creatorŭ îșĭ acopere atelierulŭ cugetelorŭ sale.

Unŭ editorŭ nu va avé de a se plânge de punerea în circulațiă a celui mai nou romanŭ, décă'lŭ scie lăți în modŭ cuviinciosŭ, și décă autorulŭ îșĭ descrie într'ênsulŭ cea mai mișcătóre istoriă a inimei. Așa și unŭ opŭ de artă va atrage unŭ numĕrŭ și mai însemnatŭ de privitorĭ, îndată ce va fi cunoscutŭ, că la una din figurĭ se potŭ descoperi binecunoscutele trăsurĭ ale unui membru din familia artistului.

Acéstă specială întêmplare însĕ o aduse cu sine și ațîțarea misteriósă, pentru a mări puterea atragerei.

Despre viéța privată a artistului nu scia nime nimicŭ, căcĭ deși elŭ locuia de vre-o câțĭ-va anĭ în capitală, încă până acuma nime n'a fostŭ fericitŭ de a puté ajunge în relații intime cu dênsulŭ.

Tînĕrulŭ artistŭ, alŭ cărui renume încă de pe atuncĭ câștigase neasemânatŭ de multŭ în opinia publică, nu numai ca omŭ de artă, ci și pentru calitățile sale personale stêrnì unŭ viu interesŭ, cu deosebire la secsulŭ frumosŭ.

Câțĭ-va ochĭ frumoșĭ au și vĕrsatŭ lacrimĭ mișcătóre pentru sórtea tênĕrului vĕduvŭ și a micei sale copile, orfană de mamă, și-șĭ gândiau de ei mai unŭ întregŭ romanŭ, în care amêndoi — tata și copila — aveau rolele principale, și abia puteau aștepta până se vorŭ convinge însĕ-șĭ despre sensaționalele lorŭ peripeții.

află altŭ mijlocŭ mai acomodatŭ, decâtŭ *convocarea sinodului diecesanŭ*; în care totŭ-odată ar fi strictŭ de a se îndruma învĕțătorii șcólelorŭ populare de a nu se abate dela planulŭ de învĕțămêntŭ regnicolarŭ stabilitŭ la 1879 Art. de lege 18 — precisându-se totodată și *starea învĕțătorilorŭ confesionalĭ, cu aceia în cause disciplinare sĕ nu fiă mai supușĭ organelorŭ ministeriale, decâtŭ auctorităților lorŭ naturale.*

*IV. ad. c) Ordinațiunea ministrului de culte din 26 Febr. 1890.* Conferința în causa ordinațiunei ministeriale din 26 Febr. în causa botezului decide:

Că deórece aceea se trimite preoțimei nóstre cu încungiurarea auctorității nóstre supreme bisericescĭ competinte pe cale administrativă, *conferința detĕrmuresce a o respinge.*

*V. ad. d) Asilurile de băieți.* Conferința față de acestŭ proiectŭ de lege referitorŭ la asilurĭ hotăresce:

Ca acestŭ proiectŭ sĕ corĕspundă principiilorŭ profesate de Fröbel, cu caracterŭ confesionalŭ, cu temeiu religioso-moralŭ; decĭ este inviatŭ P. V. Ordinariatŭ a înrîuri din rĕsputerĭ, ca aceste instituțiunĭ humanitare sĕ nu decline dela scopulŭ lorŭ adevĕratŭ, făcêndu-se unelte de maghiarisare — numai sub aceste condițiunĭ îlŭ primesce.

Datŭ ca mai susŭ.

**Ciriacŭ Barbulŭ** Archidiaconŭ președinte, **Ludovicŭ Marcușiu** not. I, **Augustinŭ Egri** not. II, **Samuilŭ Szabo** protopopŭ, **Georgiu Ardeleanŭ** protopopŭ, **Gavrilŭ Lazarŭ** protopopŭ, **Ioanŭ Darabantŭ** Canonic O. protopopŭ, **Georgiu Șiuta** parochŭ, **Vasiliu Leșianu** prof. emer. și parochŭ, **Ioanŭ Erdelyi** parochŭ, **Georgiu Kerezsi** parochŭ, **Ignațiu Szilagyi** parochŭ, **Michailŭ Darabantŭ** parochŭ, **Andreiu Popŭ** preotŭ.

## Memorandulŭ

*preoțimei gr. cat. române din Archidiaconatulŭ părților Sătmărene, ingremiate diecesei oradane, în cestiunea gimnasiului de Beiușŭ.*

Considerândŭ, că limba nóstră națională română, după ființa, caracterulŭ și vitalitatea ei, e garantată de Ziditorulŭ lumei, care a inspirat'o în sufletele a 9—10 milióne de Românĭ, de 2000 de anĭ așeḑațĭ în orientulŭ Europei și Marele Ziditorŭ alŭ lumei în economia sa divină nu sufere amestecŭ omenescŭ;

Considerândŭ, că *limba nóstră națională română*, după forma, dulcea dialectică și actuala cultură a ei, *stă pe același nivelŭ culturalŭ cu celelalte limbĭ europene*, și așa pe deplinŭ aptă de a coopera în propagarea culturei europene la popórele semibarbare din orientŭ;

Considerândŭ, că *limba nóstră națională română* din punctŭ de vedere alŭ dreptului de esistință e garantată nu numai prin constituțiunile bisericescĭ și papale, déră și prin legile fundamentale ale statului civilŭ, decretându-se limba română, prin legĭ constituționale sancționate de Maiestate, de *limbă națională-rituală în biserica nóstră, de limbă de propunere în școlele nóstre, de limbă oficiósă în afacerile nóstre bisericescĭ-scolare, de limbă consultativă și protocolară în afacerile justiare ale statului;*

Considerândŭ, că trei milióne de Românĭ din regatulŭ nostru ungarŭ au lipsă de o mare contingență de bărbațĭ desĕvîrșitŭ erudițĭ în limba română, și așa din punctulŭ de vedere alŭ necesității, *limba nóstră națională română trebue sĕ o vorbéscă perfectŭ preoții și învĕțătorii ca cultivatorii poporului, amploiații comitatului ca guvernatorii imediațĭ ai poporului, ér judecătorii civilĭ ca deplinŭ ințelegĕtorii causelorŭ cetățenilorŭ angagiațĭ la procese civile, respective intaminațĭ cu procese criminale;*

Cu durere aflândŭ însĕ, că pentru pregătirea limbistică a unei atâtŭ de importante contingențe, în părțile nóstre *numai de unŭ institutŭ dispunemŭ*;

Cu durere aflândŭ, că statulŭ pentru pregătirea limbistică română a unei atâtŭ de importante contingențe, în butulŭ legilorŭ fundamentale de statŭ, nu se îngrijesce, *nu ridică institute cu limbă de propunere română*; ba

Cu adêncă durere aflândŭ, că înaltulŭ guvernŭ nu numai n'are părintéscă propensiune, nicĭ celŭ puținŭ față de institutele române, ridicate din banii noștri proprii, nu numai nu ne dă mână de ajutorŭ pentru desvoltarea nóstră națională, *déră și ceea ce o avemŭ, decă nu ni-o ia cu totulŭ, celŭ puținŭ ni-o face fórte problematică*; căcĭ

Cu adêncă amărîciune sufletéscă aflămŭ, că Inaltulŭ ministru de culte și instrucțiune publică, dândŭ auḑŭ la informațiunile sinistre ale unorŭ vrăjmașĭ neîmpăcațĭ ai noștri, și luândŭ de basă impertinența detestabilă a unui băiețandru, — prin ordinațiunea sa din 22 Iuliu 1889, *în gimnasiulŭ nostru superiorŭ de Beiușŭ, în clasele superióre suprimândŭ limba de propunere română, aceea o înlocuesce cu limba maghiară, și acéstă procedură intenționéză a o urmări și în școlele nóstre poporale de Nyiradony, Nyiracsád și Szentgyörgyábrány*, și așa,

Pănă în adênculŭ sufletului cutrierațĭ, aflândŭ, că *esistența nóstră națională e amenințată cu totală estirpare din biserică, din școlă, din statŭ, ba chiar și din familiă*:

Conferința generală actuală cu votŭ unanimŭ aduce următórea resoluțiune:

*Clerulŭ gr. cat. românŭ din archidiaconatulŭ părților sătmărene* ingremiate diecesei oradane, pentru resolvirea canonică și legală a cestiunei limbistice a *gimnasiului românŭ de Beiușŭ*, precum și a *școlelorŭ din Niradon, Niraciad și Sântgeorgiuabranĭ, apeléză la sinodulŭ diecesanŭ, a cărui convocare o ceremŭ în celŭ mai scurtŭ timpŭ.*

Ér la casulŭ neprimirei acestui apelŭ, Prea Ven. Ordinariatŭ diecesanŭ cu umilință este rugatŭ a considera lucrulŭ *apelatŭ la metropoliă*, respective la *P. S. S. patriarchul Romei*, și pe acéstă cale pentru sanare și părintéscă resolvire propusŭ *Majestății Sale Regelui* nostru apostolicŭ.

Apelulŭ la sinodŭ, ca subiectulŭ resoluțiunei conferinței, era și are de basă următórele motive:

*Cuvêntarea înaugarală a Ilustrității Sale Prea Sânțitului nostrŭ episcopŭ ne asiguréză, că Ilustritatea sa în tóte causele momentóse și lucrurĭ de importanță se va folosi de sfatulŭ clerului și poporului sĕu, ér unŭ lucru de cea mai colosală importanță e chiar cestiunea gimnasiului de Beiușŭ și a școlelorŭ nóstre dela Nirŭ.*

Gimnasiulŭ de Beiușŭ în fundațiunile sale numĕră și banĭ colectațĭ dela clerulŭ ruralŭ, precum și dela poporulŭ din întrégă diecesa nóstră; ér școlele dela Nirŭ suntŭ ridicate și susținute de înșișĭ poporenii, avemŭ decĭ dreptŭ a da frontŭ în contra atacurilorŭ îndreptate contra școlelorŭ ridicate și susținute din banii noștri proprii, mai făcêndŭ contŭ și cu împregiurarea oribilă, că apetitulŭ atacatorului cresce mâncândŭ.

Caracterulŭ gimnasiului de Beiușŭ, că acela e *„gimnasiu cu limba de propunere română"*, e decretatŭ și confirmatŭ în sinodulŭ nostru diecesanŭ din 1882, de care caracterŭ érășĭ *numai prin sinodŭ se póte despoia.*

Biserica nóstră, neînḑestrată fiind cu drepturĭ autonomice constituționale moderne, ca ea întrunită în congresŭ bisericescŭ naționalŭ, în casurĭ de rĕstriște, sĕ pótă protesta susŭ și tare și sĕ pótă da frontŭ atacurilorŭ dușmănóse,

*Ultimulŭ asilŭ de scăpare îlŭ aflămŭ în sinodalitate*, de unde sușternêndu-ni-se durerile la scaunulŭ Romei, cu puternica întrevenire a sfântului scaunŭ *sĕ se propună* acelea pentru sanare *Maiestății Sale Regelui* nostru apostolicŭ ca și la supremulŭ patronŭ și protectorŭ alŭ bisericilorŭ și școlelorŭ nóstre naționalĭ.

*Sătmarŭ*, 20 Maiu 1890.

Presentatŭ prin: **Gavriilŭ Lazarŭ** protopopŭ.

## DIN AFARĂ.

**Impĕratulŭ germanŭ în Rusia.**

O telegramă din Berlinŭ privitóre la călĕtoria împĕratului Wilhelm în Rusia spune, că împĕratulŭ va fi însoțitŭ și de cancelarulŭ Caprivi. Impregiurărei acesteia i-se dă mare însemnătate politică. Dér cu câtŭ se apropiă mai tare timpulŭ plecărei împĕratului germanŭ în Rusia, cu atâtŭ pressa rusécă scrie în tonŭ mai aspru despre Germania. Sperențele, care începuseră a se nasce când cu căderea lui Bismarck, începŭ deja a și dispăré, mai alesŭ în urma noului proiectŭ militarŭ germanŭ și a toastului împĕratului Wilhelm la Königsberg. Pressa rusécă accentuéză mereu, că partea din urmă a toastului *este o aspră amenințare la adresa Rusiei*, ba unele foi rusescĭ susținŭ chiar și aceea, că Germanii vréu sĕ provóce la rĕsboiu pe Rușĭ. Neîncrederea față cu Germania, ḑice „Moscovskija Vjedomosti", cresce din ḑi în ḑi. Impĕratulŭ Wilhelm ține într'o mână ramura păcii, ér în cealaltă sabia. Asta nu póte avé influință liniștitóre, ci o vecĭnică amenințare a păcei. Asemenea ḑice și „Novosti", că cuvintele împĕratului germanŭ se potŭ esplica în sensulŭ, că Germania voiesce sĕ constrîngă pe Francia a renunța odată pentru totdéuna la Alsația și Lorena, ér pe Rusia a renunța la posițiile perdute în Peninsula Balcanică.

**Revolta Albanesilorŭ.**

O scire telegrafică din Constantinopolŭ ḑice, că în Serbia vechiă crescŭ mereu turburările nutrite de agențĭ rusescĭ. Pe teritoriulŭ unde a isbucnitŭ revolta a fostŭ trimisŭ din partea guvernului otomanŭ Kharemann-bey, care a fostŭ transferatŭ din Prehova în Laiche și căruia i-s'a încredințatŭ teritorulŭ militarŭ dela Mitrovița până la Petsiig, ce se estinde în valea numită Drenița. Albanesii acestui ținutŭ, carĭ se ḑice, că arŭ fi agitațĭ din afară, cu ocasia instalărei căpetăniei ținutului s'au opusŭ cu armele. S'a sĕvîrșitŭ unŭ atacŭ, în care au căḑutŭ jertfe armelorŭ Albanesilorŭ mai mulțĭ jandarmĭ turcescĭ. In urma acésta s'a trimisŭ unŭ ajutorŭ de 400 de pedestrașĭ din Pristina la fața locului. Dér fiindcă Albanesii nicĭ nu voiau sĕ

---

Din tóte aceste însĕ nu era nimicŭ. Domnulŭ Sudram n'a făcutŭ nicĭ chiar îndatinatele visite pe la vecinĭ și respingea cu hotărîre tóte provocările de a se întroduce în cercurile lorŭ. Antipatia tuturorŭ relațiunilorŭ intime o declarară de unŭ efectŭ alŭ adêncului sĕu doliu, și aflau de fórte acomodată împrejurarea, că se retrăgea dela tóte. Elŭ totdéuna era adusŭ înainte ca unŭ modelŭ de bărbatŭ credinciosŭ, care nu voia sĕ-șĭ mai măréscă prin nimicŭ durerile pierderei suferite.

Cu timpŭ însĕ vĕḑêndŭ, că purtarea lui rĕmâne totŭ aceeașĭ, se schimbară părerile publice. Ceea ce până acuma era demnŭ de imitatŭ și admirabilŭ, aflară de nepotrivitŭ. Se înălțară vocĭ în publicŭ, în carĭ se constata, că nu e cu cale ca unŭ bărbatŭ, care e încă în flórea vieții sale, sĕ se eschidă pe sine în așa modŭ dela plăcerile sociale. De tóte părțile se vorbia cu gloriă despre elŭ, mai alesŭ când afacerile lui îlŭ siliau a întra în legătură cu unii ómenĭ, și în lumea artistică elŭ era numĕratŭ fără'ndoială între cei mai de frunte. Tóte acestea ce-i ajutau lui? „Lumea" concepŭ unŭ felŭ de antipatiă față de elŭ, pentru-că nu voia sĕ se acomodeze jocului ei, și astfelŭ de pe nenumĕrate buḑe isbucnì veninulŭ calumniei în contră-i.

Cu privire la artă, elŭ sta cu multŭ mai pe susŭ, decâtŭ ca respirația invidiei și a disprețului sĕ fi cutezatŭ a se înălța până la elŭ, — cu atâtŭ mai vîrtosŭ, că viéța lui privată era espusă numai la nisce năvălirĭ inofensive pentru elŭ. Tăcerea, care îlŭ învĕlia în retragerea împrejurărilorŭ lui familiare, numai cu puțină preferință era luată în considerațiune, și mulțĭ nu se înfiorau a o reduce la cele mai dejositóre motive. Ba chiar și amicii lui au constatatŭ, că cu Paulŭ Sudram nu s'au întêlnitŭ nicĭ-odată decâtŭ în atelierŭ, că respinge tóte încercările de-a păși în legăturĭ sociale și că elŭ, afară de unele constatărĭ fórte obicĭnuite, nu voia sĕ scruteze nicĭ-odată trecutulŭ lui.

Astfelŭ s'a întêmplatŭ, că o asemenea ridicare a perdelei, — ce acoperia atâtea mistere, — cu ocasia contemplării acestei opere a lui, atâtŭ din partea amicilorŭ, câtŭ și din partea dușmanilorŭ sĕi fŭ salutată cu bucuriă. Cei dintâiu sperau, că se va apropia calea legăturei cu ei, cei din urmă însĕ aflară întrînsul nouĕ dovedĭ de calumnii și suspițiunĭ.

Domnișórei Elmira, care se numĕra bucurosŭ între binevoitorii acestui bărbatŭ, cu care n'a schimbatŭ nicĭ când unŭ cuvêntŭ, nu-i plăcea sĕ audă rĕu despre elŭ. Astăḑĭ însĕ ea a trebuitŭ sĕ audă mai multe atacurĭ malițióse, carĭ se refereau la obiectulŭ ei de venerațiune. In ochii ei însĕ elŭ nu putea fi dejositŭ, nu, ci din contră. Proverbulŭ cu vespii și fructele frumóse nu i-s'a părutŭ nicĭodată așa de potrivitŭ ca în casulŭ acesta. Cu unŭ cuvêntŭ, dênsa se ținea vătĕmată în sufletulŭ ei pentru artistŭ. Și când damele și domnii cunoscuțĭ, cu carĭ din întêmplare cercetà esposiția, au intratŭ în alte sale, dênsa folosindu-se de favorabila ocasiune, se furișà de ei și se reîntórse singură la grupa-i favorită.

Firesce, că nicĭ de astă-dată ea nu era singură, pentru-că mulțimea de privitorĭ ce mereu crescea, se îndesuia în jurulŭ operei de artă. Fiindŭ însĕ că aceștia îi erau streinĭ, ea nu fŭ silită sĕ ia parte la discursurile lorŭ lăudătóre orĭ defăimătóre. Ocupà decĭ locŭ pe sofa, de unde se putea bucura de o privire favorabilă generală, și apoi se cufundà într'o lungă contemplare. Pentru dênsa nu esista nicĭ măcarŭ o umbră de îndoială, că opera ar fi tînĕra lui fetiță, pe care artistulŭ într'unŭ modŭ atâtŭ de artisticŭ o sculptase.

Domnișóra Elmira cunoscea pe fermecătórea copilă în persónă încă de multŭ, de órece grădinile lorŭ erau învecinate, și frunḑișulŭ proprietății lui Sudram nu era așa de desŭ, încâtŭ sĕ nu'lŭ pótă pĕtrunde privirea unui ochiu scrutătorŭ. Astfelŭ simțitórea vecină adeseorĭ a privitŭ cu o mișcare adêncă pe micuța orfană de mamă și pe lângă aceea adeseorĭ a aruncatŭ câte o dulce ochire și asupra artistului. Amabilulŭ lui modŭ de tractare față de copilă, căldura simțĕmintelorŭ și fanatica iubire cu care copila se alipia de tatălŭ sĕu, îi măriră la celŭ mai înaltŭ gradŭ însuflețirea față de necunoscutulŭ, mai multŭ decâtŭ chiar admirațiunea opurilorŭ sale. Dênsa se cufundase de sute de orĭ în depingerea unei scene plăcute, când sunetulŭ unei vocĭ rĕsunătóre o treḑia din visările ei

scie de supunere, a începutŭ între ei şi ostaşii turcescĭ o luptă, care a ţinutŭ mai multe óre. Ostaşii turcescĭ însĕ au trebuitŭ sĕ se retragă rĕmânêndŭ dintre ei pe câmpulŭ de luptă mulţĭ morţĭ şi mulţĭ rănitĭ greu. Lupta s'a întêmplatŭ în apropierea satului Obrina, unde la porunca marelui vizirŭ, s'a trimisŭ unŭ numĕrŭ mai mare de soldaţĭ. Se asigură, că Albanesii suntŭ provĕḑuţĭ din abundanţă cu puşcĭ şi cu provisiunĭ rusescĭ.

**Congresulŭ slavŭ.**

O telegramă din Petersburgŭ către „Neue freie Presse“ spune, că contele Ignatief a primitŭ din Odessa unŭ apelŭ în care se ḑice, că conchiămarea congresului rusescŭ s'o facă cu scopulŭ ca în tóte ţerile slavice literile latine sĕ se înlocuéscă cu cele cirile. Foile rusescĭ recomandă ca locŭ alŭ congresului Praga séu Vilna, amintindŭ, că Cracovia n'ar fi acomodată din causa Polonilorŭ şi a Germanilorŭ.

**Propagandă pentru Serbia mare.**

Fóia rusésca „Grajdanin“ aprobă idea foilorŭ sêrbescĭ, carĭ propunŭ o propagandă în Macedonia din partea exarchului bulgarŭ şi declară, că din punctŭ de vedere alŭ propagărei ideii marei Serbii, Rusia trebue sĕ sprijinéscă societatea sêrbéscă St. Sava.

## Necesitatea rĕsboiului între Franţa şi Germania.

Broşura publicată în ḑilele acestea de deputatulŭ radicalŭ Camille Dreyfus, broşură ce a semnalat'o şi o telegramă a „Agenţiei române“, şi despre care amŭ amintitŭ în numĕrulŭ trecutŭ alŭ foiei nóstre, are titlulŭ „Necesitatea rĕsboiului“ şi sub titlulŭ „Rĕspunsulŭ unui Francesŭ d-lui Bismarck.“

Autorulŭ broşurei ḑice, că momentulŭ a sositŭ pentru Franţa sĕ rupă tratatulŭ dela Francfurt; argumentele pentru susţinerea necesităţii rĕsboiului suntŭ adunate de autorŭ din punctele de vedere economicŭ şi militarŭ.

După pierderea enormă pricinuită Franţei de rĕsboiulŭ dela 1870, ḑece miliarde capitalŭ şi 500 milióne interese anuale, republica, rănită către rĕsăritŭ, departe d'a fi scăpatŭ numai cu aceea perdere, pe fiă-care anŭ a fostŭ silită sĕ cheltuiéscă şi mai multŭ ca înainte. Dela 1872 şi până la 1890 bugetele rĕsboiului şi marinei au atinsŭ o sumă totală de 15 miliarde şi 400 de milióne. Acésta e o grăbire spre ruină, căcĭ orĭ-ce nouă invenţiă în armamentŭ cere nouĕ sacrificii, şi face zadarnice o parte din cele făcute mai înainte. Şi astfelŭ se pregătesce Franciei încetulŭ cu încetulŭ unŭ Sedan economicŭ.

De acestŭ Sedan, Franţa nu póte scăpa decâtŭ printr'unŭ rĕsboiu. Orĭ-câtŭ de multŭ s'ar prelungi pacea, cu totŭ felulŭ de mijlóce, rĕsboiulŭ totŭ va isbucni odată, elŭ e inevitabilŭ până în cele din urmă. Mijloculŭ propusŭ de unii de a se neutralisa Alsaţia şi Lorena, n'ar împedeca nimicŭ. Căcĭ décă noulŭ Statŭ neutru ar fi armatŭ, căcĭ cei doi rivalĭ ar căuta necontenitŭ sĕ-i câştige alianţa; décă n'ar fi armatŭ, n'ar fi decâtŭ unŭ câmpŭ deschisŭ de luptă.

Franţa n'are sĕ se témă de alianţa întreită. Ea póte compta pe sprijinulŭ Rusiei. Totulŭ este, ca din prima ciocnire Franţa sĕ iésă victoriósă. Armata austriacă de sigurŭ nu va porni în contra Franţei. Italia, dimpreună cu puterea maritimă a Austriei, póte fi isbită şi paralisată în Marea Mediterană de flotele unite ale Rusiei şi Franţei. Pe uscatŭ Franţa va sta faţă în faţă numai cu Germania.

După punctulŭ de vedere militarŭ, acum este, după d-lŭ Dreyfus, momentulŭ în care Franţa se găsesce mai alesŭ superióră Germaniei din tóte punctele de vedere: alŭ spiritului patrioticŭ, alŭ armamentului, alŭ mijlócelorŭ de traiu. Sĕ aştepte Franţa până când o va ajunge Germania?

Sĕ folosimŭ, încheiă d-lŭ Dreyfus, spiritulŭ de aḑi alŭ poporului nostru, care sufere şi strigă: Décă nu se póte evita rĕsboiulŭ, mai bine acum decâtŭ nicĭ-odată! Momentulŭ a sositŭ sĕ trimitemŭ Germaniei declaraţia de rĕsboiu, motive diplomatice o permitŭ, motive economice o facŭ necesară, motive militare ne silescŭ s'o facemŭ. Momentulŭ istoricŭ a sositŭ. Cu doi anĭ mai 'nainte era prea curêndŭ; peste doi anĭ în urmă ar fi póte prea târḑiu.“

---

Trei tinerĭ, — póte studenţĭ, póte artiştĭ, — păşiră între ea şi opera artistului manifestându-şĭ surprinderea lorŭ c'o viuă admiraţiune; mai alesŭ doi din ei. Alŭ treilea se îndestulĭ c'o simplă esclamaţiune ce frapă pe ascultătórea, şi rĕmase cu mânile încrucişate, aprópe fără rĕsuflare, înaintea operei.

„Nr. 112, Paulŭ Sudram, unŭ studiu“, ḑise unulŭ frunḑărindŭ în catalog. „Bată'lŭ vremile, acela n'a studiatŭ înzadarŭ. Câtă espresiune în acestŭ opŭ, pare că'i viéţă în micele picioruşe“ reflectă alŭ doilea.

„Privitĭ numai la neimitavera graţiă în ţinerea capului; şi cei mai multŭ, ea îţĭ pare ca şi când nicĭ n'ar sci câtŭ de frumósă e. In ḑilele nóstre e ceva rarŭ acésta“.

„Uitaţi-vĕ la nobila posiţiă a mânei sale, la degetele ei rotunde şi bine formate; în gropiţele ei se amestecă copilăria cu juneţa, lucru ce dă staturei sale unŭ farmecŭ deosebitŭ. Eu aşĭ jura că mâna acésta!....“

(Va urma.)

---

## SCIRILE ḐILEI.

**Visitare canonică.** P. S. Sa Episcopulŭ Aradului Ioanŭ Meţianu va cerceta în ḑilele Rusalelorŭ unele comune din împrejurimea Timişórei în visitaţiune canonică, şi anume Duminecă în ḑiua ântêia a Rusalelorŭ va visita Fabriculŭ, Mehala, Beregsĕulŭ, Utvinulŭ. A doua ḑi, Lunĭ, Bobda, St. Mihaiu, Parţa şi Şagŭ.

***

**Sf. Sinodŭ alŭ României** terminându-şĭ lucrările, pentru care a fostŭ convocatŭ în sesiune de primă-véră, va fi închisŭ aḑĭ, Lunĭ, de către d-lŭ ministru alŭ instrucţiunei publice.

***

**O Română doctorŭ în dreptŭ.** D-şóra *Bilcescu* din România a făcutŭ ḑilele trecute doctoratulŭ în dreptŭ la universitatea din Parisŭ. Subiectulŭ tesei ce a susţinutŭ a fostŭ: „Despre condiţiunea mumei“ pentru tesa francesă, şi „Despre colonii“ pentru tesa latină. D-şóra Bilcescu este prima femeiă, care obţine la universitatea din Parisŭ gradulŭ de doctorŭ în dreptŭ.

***

**Concertulŭ corului de plugarĭ din Moşniţa,** ce au voitŭ sĕ-lŭ dea în ḑiua de 10/12 Maiu 1890 şi pentru care invitările s'au şi fostŭ tipăritŭ şi împărţitŭ, a fostŭ opritŭ de voinicosulŭ fisolgăbirĕu Bessenyei din centrulŭ Timişórei sub pretecstŭ, că nu are statute întărite. Ca altă-dată sĕ nu o păţéscă corurile nóstre, le dămŭ sfatulŭ, că ei sĕ nu céră ca corporaţiune de corŭ vocalŭ îngăduinţă pentru producţiunile lorŭ, ci ca diletanţĭ plugarĭ din comună sĕ céră îngăduinţă de a se produce; aşa au făcutŭ şi cei dela Iezvinŭ şi li-s'a îngăduitŭ spune „Gaz. Pop.“ Altcum caută sĕ-şĭ facă statute şi sĕ le triméţă ministeriului spre întărire.

***

**Darŭ.** Ni-se scrie din Şeitinŭ: „In „Joia Inălţărei“ veni în Şeitinŭ d-lŭ A. Herskovits, creştinŭ gr. cat. şi negustorŭ de vestminte şi ornate bisericescĭ în Caşovia, din ale căruia prea frumóse manufacturĭ locuitórele *Flórea Moţu* mărit. *Mărginénu* şi *Giula Drăgană* mărit. *Romană* cumpărară pe séma bisericei gr. cat. unŭ ornatŭ preoţescŭ cu tóte cele aparţinĕtóre, în preţŭ de 120 fl., ér vĕduva *Cruciţa Némţu* cumpără unŭ praporŭ roşu în preţŭ de 30 fl., pentru ceea ce li-se aduce ferbinte mulţămită.“

***

**Din Tohanulŭ vechiu** ni-se scrie: „In 21 Maiu a muritŭ în comuna nóstră şcolarulŭ de cl. III Iuliu Sebeşianu. Fiindŭ copilulŭ acesta sub grija d-lui proprietarŭ Nicolau Popŭ, d-sa din acestŭ incidentŭ dărui pe séma şcólei *unŭ stindardŭ de doliu cu o cruce albă* pe elŭ cu scopulŭ de a se abora la edificiulŭ şcólei totdéuna, când se va ivi vre-unŭ casŭ de mórte între şcolarĭ. Corpulŭ învĕţătorescŭ din locŭ, de sine se înţelege, primĭ acestŭ darŭ şi lăsă, ca stindardulŭ sĕ se arboreze la şcólă, după cum se practică acestŭ frumosŭ şi creştinescŭ obiceiu şi în alte locurĭ. Primăria comunală însĕ, în urma unui protocolŭ luatŭ cu dirigintele şcólei, ordonă sĕ se confisce stindardulŭ sub cuvêntŭ, veḑĭ Dómne, că s'a arboratŭ fără scirea şi învoirea presidiului eforiei comunale. Acestŭ faptŭ a indignatŭ pe mulţĭ locuitorĭ şi cu dreptŭ cuvêntŭ, căcĭ cine a mai auḑitŭ, ca sĕ-ţĭ trebuéscă concesiune şi pentru îndeplinirea unui actŭ atâtŭ de nobilŭ şi creştinescŭ!“

Unŭ asemenea faptŭ neputêndŭ fi altfelŭ cualificatŭ, décă s'a sĕvêrşitŭ, decâtŭ de faptŭ asiaticŭ, rĕmâne ca primăria sĕ dea cuvenitele lămurirĭ spre liniştirea publicului.

***

**Protopopŭ pensionatŭ.** Consistoriulŭ din Aradŭ a pensionatŭ pe părintele protopopŭ M. Drăghicĭ din Fabriculŭ Timişórei.

***

**Intimpinare.** La corespondenţa din jurulŭ Orăştiei, publicată în Nr. 89 din a. c. alŭ foiei nóstre, d-lŭ Ioanŭ Suciu, preotulŭ română gr. or. din Acmarŭ, ne trimite o întimpinare, în care arată, că taxa extra-ordinară de câte 2 fl., ce a incasat'o d-sa cu ocasiunea cununiei a 2 părechĭ, sĕvîrşită la 16 Februarie a. c., n'a incassat'o sub titlulŭ vre-unui „fondŭ dela Sibiiu“ şi nicĭ nu sub cuvêntŭ, că tinerii n'ar fi sciutŭ, care este a 7-a din cele 10 poruncĭ, precum scrisese corespondentulŭ „Besiu“, ci a pretinsŭ depunerea acelei taxe „numai ca unŭ gagiu până când tinerii vorŭ lăsa renitenţa, cu care s'au opusŭ a se înfăţişa la esaminare“, pentru care renitenţă ḑice d-lŭ Suciu, că s'a şi plânsŭ la scaunulŭ protopopescŭ, de unde cu data de 30 Ianuarie a. c. i-s'a rĕspunsŭ sĕ amâne cununia până când tinerii se vorŭ înfăţişa la esaminare. La stăruinţa părinţilorŭ însĕ, carĭ îşĭ făcuseră marĭ spese cu obicĭnuitele pregătirĭ pentru nunte, d-sa s'a îndupleeatŭ a cununa pe tinerĭ şi înainte de esaminare, dér pentru a nu se îndemna şi alţii a cere asemenea favorurĭ, a cerutŭ dela părechile cununate câte 2 fl. ca gajŭ până ce se vorŭ presinta la esamenŭ. Că numitele părechĭ presentatu-s'au la esamenŭ, şi că luatu-şĭ-au îndĕrĕtŭ gagiulŭ depusŭ, orĭ încă nu, — despre acésta părintele Suciu nu face amintire.

***

**Nouă lege de pressă în Rusia.** Ministrulŭ rusescŭ de justiţiă, din însărcinarea Ţarului, a presentatŭ pentru sancţionare o nouă lege de pressă, în puterea căreia censura se va estinde érăşĭ asupra tuturorŭ ḑiarelorŭ din Rusia, aşa că nicĭ o fóiă nu va puté sĕ apară înainte de a fi censurată şi aprobată din partea autorităţilorŭ judecătorescĭ. Până acum ḑiarele, ce apăreau în Petersburgŭ şi în Moscova, erau scutite de acéstă censură, în viitorŭ însĕ nu vorŭ mai fi.

La unii censura la alţii procuratura!

***

**Imprumutulŭ primăriei din Bucurescĭ.** Subscrierea imprumutului de 16 milióne s'a închisŭ Vinerĭ séra. Cifra subscrisă este de 431 milióne, repartisate cum spune „România“ în modulŭ următorŭ: Casieria primăriei 12,266,300; Banca Naţională Bucurescĭ 125,200,000; Banca României Bucurescĭ 117,726,500; Banca României Brăila 3,050,000; Fraţii Elias Bucurescĭ 84,801,700; Cerlenti Bucurescĭ 90,000,000. Resultatele sucursalelorŭ din ţéră ale Băncei Naţionale nu se cunoscŭ încă.

## 10 Maiu în Bucurescĭ.

Cetimŭ în „Timpulŭ“ dela 12 Maiu:

Ḑiua de 10 Maiu este marea sĕrbătóre naţională a Românilorŭ. Acéstă ḑi înfăţişéză cele trei marĭ acte, carĭ au datŭ o altă faţă României contemporane.

La 10 Maiu 1866... ţéra liberŭ consultată, hotărî unŭ prinţŭ streinŭ, care fŭ Carolŭ I de Hohenzollern.

La 10 Maiu 1877, după ce afirmarămŭ în Câmpiile Bulgariei, că gloria strămoşéscă nu s'a stinsŭ, ne căpĕtarămŭ independenţa.

Ér la 10 Maiu 1881, totŭ ca fructŭ alŭ sângelui vĕrsatŭ în şanţurile dela Plevna, România fŭ înălţată la rangulŭ de Regatŭ.

Pentru câte trele aceste acte. şi-au datŭ mâna tóte partidele din ţéra asta fără deosebire de colóre...

Joi s'a serbatŭ în Capitală a noua aniversare a proclamărei Regatului cu o strălucire deosebită...

Capitala înfăţişa un aspectŭ din cele mai vesele. Stradele, magazinele, casele particulare, erau împodobite cu verdéţă şi florĭ, cu covóre, cu embleme, cu tricolorulŭ românescŭ şi cu mărcile judeţelorŭ...

Pe Bulevardulŭ Academiei se ridicau elegante tribunele damelorŭ, ale corpului diplomaticŭ şi a lumei oficiale. Lângă statua lui Mihaiu Vitézulŭ, pavilionulŭ ce trebuia sĕ adăpostéscă pe M. S. Regina cu suita ei, era unŭ adevĕratŭ giuvaerŭ de artă şi de bunŭ gustŭ.

In ḑorii ḑilei, acésta a noua aniversare a mĕreţului faptŭ alŭ istoriei nóstre, a fostŭ anunţatŭ prin 21 de tunurĭ...

Suveranii noştri la catedrală au asistatŭ la orele 11 la oficiarea unui Te-Deum.

Aclamaţiunĭ entusiaste au primitŭ pe M. S. Regele şi pe A. S. Regală Principele Ferdinandŭ la intrarea în bulevardulŭ Academiei şi până în faţa pavilionului, de unde avea sĕ priméscă defilarea.

In sunetulŭ musicelorŭ, întrunite şi conduse de maiorulŭ Hübsch, se începe defilarea. Tóte şcólele din capitală, şcóla fiilorŭ de militarĭ, armata compusă din unŭ batalionŭ de vênătorĭ, regimentele de dorobanţĭ, între carĭ şi o companiă de dorobanţĭ din Dobrogea purtândŭ în loculŭ căciulei fesulŭ tradiţionalŭ, regimentele de liniă, de artileriă, cavaleriă etc., au defilatŭ în faţa MM. LL. şi a principelui Ferdinand în cea mai perfectă ordine...

Séra oraşulŭ presinta unŭ aspectŭ feericŭ. Piaţa Palatului, piaţa Episcopiei, piaţa Teatrului, totŭ lungulŭ Căii Victoriei şi alŭ Bulevardelorŭ erau inundate de lumină. Pretutindenĭ cordóne de foc, pretutindenĭ embleme de focŭ eşiau din mijloculŭ florilorŭ şi a verdeţei... Edificiile erau splendidŭ iluminate şi împodobite cu ghirlande de florĭ, coróne, verdéţă, steagurĭ, lampióne veneţiane... In parculŭ Cismegiu, lumina electrică instalată numai de câte-va ḑile, făcea din acéstă grădină unŭ raiu. Lumea nu mai încăpea; circulaţia aprópe imposibilă, bufetulŭ era luatŭ cu asaltŭ. Musicĭ militare, tarafurĭ de lăutarĭ distrau poporulŭ... Focurile de artificii au fostŭ forte reuşite şi au făcutŭ timpŭ de trei óre bucuria poporului. Musicile militare intonau pe pieţele Teatrului, a Palatului, a Episcopiei, ariile naţionale cele mai frumóse.

Retragerea cu torţe şi cu muzicĭ, ce a urmatŭ, a fostŭ fórte reuşită. In faţa palatului s'au ţinutŭ discursurĭ, la care M. S. Regele a mulţămitŭ.

---

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
**Dr. Aurel Mureşianu.**

### Cursulŭ pieţeĭ Braşovŭ
din 26 Maiu st. n. 1890.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote romănescĭ | Cump. | 9.33 | Vĕnd. | 9.35 |
| Argintŭ românescŭ | „ | 9.28 | „ | 9 30 |
| Napoleon-d'orĭ | „ | 9.34 | „ | 9.36 |
| Lire turcescĭ | „ | 10.58 | „ | 10.64 |
| Imperialĭ | „ | 9.58 | „ | 9.64 |
| Galbinĭ | „ | 5.45 | „ | 5.50 |
| Scris. fonc. „Albina" 6% | „ | —.— | „ | —.— |
| „ „ „ 5% | „ | —.— | „ | —.— |
| Ruble rusescĭ | „ | 133. | „ | 134. |
| Mărcĭ germane | „ | 57.50 | „ | 57.80 |

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

### Cursulŭ la bursa de Viena
din 24 Maiu st. n. 1890.

| | |
|---|---|
| Renta de aurŭ 4% | 103.50 |
| Renta de hârtiă 5% | 99.75 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ | 117.— |
| dto argintŭ | 96.20 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) | —.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) | —.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) | 113.40 |
| Bonurĭ rurale ungare | 89 10 |
| Bonurĭ croato-slavone | 104.— |
| Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ | —.— |
| Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ | 137.70 |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului | 127.— |
| Renta de hârtiă austriacă | 89.10 |
| Renta de argintŭ austriacă | 89.75 |
| Renta de aurŭ austriacă | 109 80 |
| Losurĭ din 1860 | 139.— |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 966.— |
| Acţiunile băncei de creditŭ ungar. | 342.50 |
| Acţiunile băncei de creditŭ austr. | 301.— |
| Galbenĭ împĕrătescĭ | 5.57 |
| Napoleon-d'orĭ | 9.36 |
| Mărcĭ 100 împ. germane | 57.67½ |
| Londra 10 Livres sterlinge | 117 35 |



## Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţi, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei", precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

# Mersulŭ trenurilorŭ
## pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Octomvrie 1889.

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ accelerată. | Trenŭ accelerată | Trenŭ omnibus | Tren de persóne |
|---|---|---|---|---|
| Viena | 3.40 | 8.— | 8.— | |
| Budapesta | 9.20 | 2.— | 3.10 | 6.10 |
| Szolnok | 11.18 | 4.05 | 7.22 | 9.28 |
| P. Ladány | 12.57 | 5.46 | 5.52 | 11.38 |
| Oradea-mare | 2.22 | 7.01 | 8.46 | 1.51 |
| | 2.30 | 7.11 | 9.18 | 2.11 |
| Várad-Velencze | | | 9.27 | 2.19 |
| Fugyi-Vásárheli | | | 9.44 | 2.32 |
| Mezö-Telegd | 3.— | 7.41 | 10.21 | 2.55 |
| Rév | 3.31 | 8.16 | 11.38 | 3.38 |
| Bratca | | | 12.16 | 4.01 |
| Bucia | | | 12.54 | 4.23 |
| Ciucia | 4.24 | 9.05 | 1.57 | 4.49 |
| Huiedin | 4.52 | 9.35 | 3.11 | 5.31 |
| Stana | | | 3.40 | 5.40 |
| Aghiriş | | | 4.15 | 6.12 |
| Ghirbĕu | | Tren de persóne | 4.36 | 6.24 |
| Nădĕşel | 5.49 | | 4.58 | 6.38 |
| Cluşiu | 6.02 | 10.35 | 5.26 | 6.56 |
| | 6.14 | 11.02 | | 7.15 |
| Apahida | | 11 23 | | 7.48 |
| Ghiriş | 7.28 | 12.44 | | 9.13 |
| Cucerdea | 7.52 | 1.27 | | 10.04 |
| Uióra | | 1.34 | | 10.12 |
| Vinţulŭ de susŭ | | 1.42 | | 10.19 |
| Aiud | 8.21 | 2.07 | | 10.45 |
| Teiuşŭ | 8.38 | 2.26 | | 11.34 |
| Crăciunelŭ | | 3.11 | | 12.11 |
| Blaşiu | 9.18 | 3.24 | | 12.29 |
| Micăsasa | | 3.54 | | 1.10 |
| Copşa mică | | 4.09 | | 1.30 |
| Mediaşŭ | 10.08 | 4.39 | | 2.14 |
| Elisabetopole | 10.32 | 5.[illegible]1 | | 2.54 |
| Sighişóra | 11.07 | 5. 5 | | 3.35 |
| Haşfalĕu | | 6.12 | | 4.07 |
| Homorodŭ | 12.31 | 7.32 | | 5.54 |
| Ágostonfalva | | 8.17 | | 6.39 |
| Apatia | | 8.37 | | 7.13 |
| Feldióra | 1.20 | 9.06 | | 7.45 |
| Braşovŭ | 1.40 | 9.45 | | 8.32 |
| | 2.14 | | | |
| | 2.34 | | | |
| Timişŭ | 3.17 | | | |
| Predealŭ | 3.40 | | | |
| Bucuresci | 9.30 | | | |

### Predealŭ—Budapesta

| | Trenŭ accelerată | Trenŭ omnibus | Trenŭ accelerată. | Tren de persóne |
|---|---|---|---|---|
| Bucuresci | 7.35 | | | |
| Predealŭ | 12.50 | | | |
| Timişŭ | 1.19 | | | |
| Braşovŭ | 1.55 | | | |
| | 2.15 | 4.54 | | 7.07 |
| Feldióra | 2.47 | 5.37 | | 7.44 |
| Apaţa | | 6.15 | | 8.09 |
| Ágostonfalva | | 6.43 | | 8.29 |
| Homorodŭ | 3.56 | 7.31 | | 9.07 |
| Haşfalĕu | | 9.09 | | 10.34 |
| Sighişóra | 5.28 | 9.33 | | 10.20 |
| Elisabetopole | 5.57 | 10.02 | | 11.09 |
| Mediaşŭ | 6.19 | 11.04 | | 11.35 |
| Copşa mică | | 11.24 | | 12.19 |
| | | 11.39 | | 11.59 |
| Micăsasa | | 11.57 | | 12.15 |
| Blaşiu | 7.09 | 12.30 | | 12.43 |
| Crăciunelŭ | | 12.45 | | 12.55 |
| Teiuşŭ | 7.42 | 1.13 | | 1.07 |
| Aiudŭ | 8.05 | 2.28 | | 2.11 |
| Vinţulŭ de susŭ | | 2.48 | | 2.33 |
| Uióra | | 2.56 | | 2.40 |
| Cucerdea | 8.32 | 3.14 | | 2.46 |
| Ghirişŭ | 9.— | 4.01 | | 3.27 |
| Apahida | | 5.28 | Trenŭ mixtŭ. | 4.47 |
| Cluşiu | 10.21 | 5.56 | | 5.08 |
| | 10.41 | 6.45 | 8.— | 5.32 |
| Nădăşelŭ | | 7.06 | 8.36 | |
| Gîhrbău | | 7.22 | 9.02 | |
| Aghireşŭ | | 7.37 | 9.32 | 6.11 |
| Stana | | 8.03 | 10.11 | |
| B. Huiedin | 11 54 | 8.24 | 10.51 | 6.43 |
| Ciucia | 12.24 | 9.04 | 12.16 | 7.12 |
| Bucia | | 9.20 | 12.50 | |
| Bratca | | 9.37 | 1.19 | |
| Rév | 1.03 | 9.55 | 2.— | 7.51 |
| Mezö-Telegd | 1.29 | 10.20 | 3.04 | 8.17 |
| Fugyi-Vásárheli | | 10.47 | 3.36 | |
| Várad-Velencze | | 10.57 | 3.52 | |
| Oradea-mare | 1.54 | 11.04 | 4.03 | 8.42 |
| | 2.04 | 11.19 | 4.47 | 8.47 |
| P. Ladány | 3.20 | 1.19 | 7.30 | 10.08 |
| Szolnok | 5.— | 3.31 | 11.51 | 11.51 |
| Budapesta | 7.15 | 6.30 | 9.55 | 1.55 |
| Viena | 1.40 | 1.40 | | 7.15 |

### B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de pers. | Trenŭ de pers. |
|---|---|---|---|
| Viena | | 11.— | 3.40 |
| Budapesta | | 7.40 | 9.30 |
| Szolnok | | 10.42 | 12.38 |
| Aradŭ | | 3.53 | 5.36 |
| | 2.17 | 4.29 | 6.06 |
| Glogovaţŭ | 2.37 | 4.41 | 6.18 |
| Gyorok | 3.37 | 5.05 | 6.43 |
| Paulişŭ | 4.05 | 5.17 | 6.55 |
| Radna-Lipova | 4.27 | 5.38 | 7.14 |
| Conop | | 6.05 | 7.46 |
| Bĕrzava | | 6.23 | 7.57 |
| Soborşinŭ | | 7.20 | 8.42 |
| Zamŭ | | 7.55 | 9.11 |
| Gurasad. | | 8.26 | 9.39 |
| Ilia | | 8.47 | 9.55 |
| Branicica | | 9.11 | 10.13 |
| Deva | | 9.42 | 10.37 |
| Simeria (Piski) | | 9.59 | 10.53 |
| Orăştia | | 11.— | 11.39 |
| Şibotŭ | | 11.29 | 12.01 |
| Vinţulŭ de josŭ | | 12.02 | 12.29 |
| Alba-Iulia | 8.55 | 12.19 | 12.45 |
| Teiuşŭ | 9.54 | 1.06 | 1.24 |

### Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

| | Trenŭ mixt | Trenŭ de pers. | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 11.24 | 3.— | 1.42 |
| Alba-Iulia | 11.59 | 3.34 | 2.23 |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.30 | 4.10 | |
| Şibotŭ | 1.01 | 4.43 | |
| Orăştia | 1.32 | 5.13 | |
| Simeria (Piski) | 2.03 | 5.47 | |
| Deva | 2.52 | 6.27 | |
| Branicica | 3.23 | 6.54 | |
| Ilia | 3.55 | 7.20 | |
| Gurasada | 4.08 | 7.32 | |
| Zamŭ | 4.44 | 8.03 | |
| Soborşinŭ | 5.30 | 8.38 | |
| Bĕrzava | 6.27 | 9.27 | |
| Conopŭ | 6.47 | 9.46 | |
| Radna-Lipova | 7.28 | 10.20 | 5.35 |
| Paulişu | 7.43 | 10.34 | 6.01 |
| Gyorok | 7.59 | 10.50 | 6.44 |
| Glogovaţ | 8.28 | 11.16 | 7.25 |
| Aradŭ | 8.42 | 11.30 | 7.44 |
| | 9.20 | 12.05 | |
| Szolnok | 2.22 | 5.10 | |
| Budapesta | 6.— | 8.15 | |
| Viena | 1.40 | 6.05 | |

### Simeria (Piski)-Petroşeni

| | | |
|---|---|---|
| Simeria | 6.47 | 11.54 |
| Streiu | 7.40 | 12.37 |
| Haţegŭ | 8.51 | 1.28 |
| Pui | 10.02 | 2.23 |
| Crivadia | 11.02 | 3.11 |
| Baniţa | 11.50 | 3.53 |
| Petroşeni | 12.30 | 4.25 |

### Petroşeni-Simeria (Piski)

| | | |
|---|---|---|
| Petroşeni | 9.36 | 4.26 |
| Baniţa | 10.17 | 5.12 |
| Crivadia | 10.58 | 5.55 |
| Pui | 11.42 | 6.41 |
| Haţegŭ | 12.23 | 7.26 |
| Streiu | 1.12 | 8.14 |
| Simeria | 1.51 | 8.50 |

### Aradŭ—Timişóra

| | | |
|---|---|---|
| Aradŭ | 6.12 | 4.12 |
| Aradulŭ nou | 6.36 | 4.38 |
| Németh-Ságh | 7.01 | 5.01 |
| Vinga | 7.30 | 5.29 |
| Orczifalva | 7.55 | 5.47 |
| Merczifalva | 8.13 | 6.04 |
| Timişóra | 9.04 | 6.50 |

### Timişóra—Aradŭ

| | | |
|---|---|---|
| Timişóra | 6.25 | 1.15 |
| Merczifalva | 7.19 | 2.04 |
| Orczifalva | 7.46 | 2.26 |
| Vinga | 8.15 | 2.56 |
| Németh-Ságh | 8.36 | 3.13 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | 3.51 |
| Aradŭ | 9.27 | 4.05 |

### Ghirişŭ—Turda

| | | |
|---|---|---|
| Ghirişŭ | 9.33 | 4.19 |
| Turda | 9.54 | 4.40 |

### Turda—Ghirişŭ

| | | |
|---|---|---|
| Turda | 8.29 | 3.19 |
| Ghirişŭ | 8.50 | 3.40 |

### Sighişóra—Odorheiu

| | |
|---|---|
| Sighişóra | 6.05 |
| Odorheiu | 9.12 |

### Odorheiu—Sighişóra

| | |
|---|---|
| Odorheiu | 6.— |
| Sighişóră | 8.56 |

### Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

| | |
|---|---|
| Murĕşŭ-Ludoşŭ | 4.30 |
| Ţagŭ-Budatelecŭ | 7.27 |
| Bistriţa | 11.— |

### Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

| | |
|---|---|
| Bistriţa | 3.— |
| Ţagŭ-Budatelecŭ | 6.49 |
| Murĕşŭ-Ludoşŭ | 9.25 |

### Copşa-mică—Sibiiu

| | | | |
|---|---|---|---|
| Copşa-mică | | 2.05 | 4.35 |
| Şeica mare | | 2.38 | 5.05 |
| Lómneşu | | 3.22 | 5.46 |
| Ocna | | 3.46 | 6.17 |
| Sibiiu | | 4.18 | 6.40 |

### Sibiiu-Copşa-mică

| | | | |
|---|---|---|---|
| Sibiiu | | 9.10 | 9.50 |
| Ocna | | 9.37 | 10.14 |
| Lómneşŭ | | 10.05 | 10.40 |
| Şeica mare | | 10.40 | 11.10 |
| Copşa-mică | | 11.09 | 11.35 |

### Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

| | | | |
|---|---|---|---|
| Cucerdea | 3.05 | 10.20 | 3.25 |
| Cheţa | 3.35 | 10.50 | 3.58 |
| Ludoşŭ | 3.51 | 11.11 | 4.15 |
| M.-Bogata | 4.06 | 11.20 | 4.41 |
| Iernutŭ | 4.43 | 11.57 | 5.28 |
| Sânpaulŭ | 4.58 | 12.12 | 5.44 |
| Miraşteu | 5.21 | 12.36 | 6.08 |
| Oşorheiu | 5.40 | 12.55 | 6.27 |
| | 6.— | 4.58 | |
| Reghinul-săs. | 7.35 | 7.— | |

### Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

| | | | |
|---|---|---|---|
| Reghinul-săs. | | 8.25 | 8.— |
| Oşorheiu | | 10.— | 9.49 |
| | 6.45 | 12.15 | 10.20 |
| Miraşteu | 7.05 | 12.35 | 10.39 |
| Sânpaulŭ | 7.28 | 12.58 | 11.02 |
| Iernutŭ | 7.50 | 1.19 | 11.23 |
| M. Bogata | 8.23 | 1.49 | 11.53 |
| Ludoşŭ | 8.31 | 2.02 | 12.06 |
| Cheţa | 9.12 | 2.18 | 12.22 |
| Cucerdea | 9.44 | 2.46 | 12.50 |

### Simeria (Piski)-Uniedóra

| | |
|---|---|
| Simeria (Piski) | 2.18 |
| Cerna | 2.39 |
| Uniedóra | 3.08 |

### Unied.-Simeria (Piski).

| | |
|---|---|
| Uniedóra | 9.30 |
| Cerna | 9.56 |
| Simeria | 10.15 |

*Notă:* Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.